

■ ■ ■ Opphavsretten gir ikke intervjuobjekter muligheten til å trekke eller endre uttalelsene sine eller til å kreve å få se hva som tenkes publisert.

Oppkonstruert opphavsrett

KRONIKK
JON
WESSEL AAS

IDN 8. september skriver advokat Magnus Stray Vyrje at opphavsretten gir pressens intervjuobjekter sterk kontroll med hvordan uttalelser avgitt i intervju kan brukes. Etter min mening er hans fremstilling basert dels på oppkonstruerte situasjoner, dels på uholdbar jus.

Journalistiske intervjusituasjoner kan anta mange former. I den daglige journalistikken, er den mest vanlige formen imidlertid at journalisten kontakter en potensiell kilde til en sak, for å få enten bakgrunnsinformasjon og/eller kommentarer som kan gjengis i den redaksjonelle dekkningen av vedkommende sak. Ingen har plikt til å snakke med en journalist som tar kontakt, og blir man kontaktet, kan man derfor selvstendig stille visse vilkår for å fortsette samtalen. Dersom journalisten godtar disse, har man like selvstendig inngått en avtale som i utgangspunktet må respekteres av journalisten.

Dersom man derimot ikke inngår noen nærmere avtale på forhånd, men velger å snakke med journalisten, er selve premissen for samtalen at journalisten skal bruke uttalelsene redaksjonelt. Enten som informasjon til videre undersøkelser eller ved å gjengi meningsinnholdet i journalistens egne ord eller i form av ordrette sitater.

Som også Vyrje skriver, er det bare rene sitater – altså gjengivelse av intervjuobjektets egne formuleringer – og ikke meningsinnholdet/informasjonen i uttalelsene, som eventuelt kan være gjenstand for opphavsrett. Opphavsretten verner ikke ideer og informasjon, men form. Det er derfor intervjuobjektets egne formuleringer som kan tenkes å kvalifisere som åndsverk, dersom de oppfyller kravet til «verke-

høyde». Det vil i praksis sjelden være tilfelle med korte, prosaiske uttalelser som ofte er typiske for formen på uttalelser som gjengis i journalistikken. Men lengre svar og utlegninger kan godt tenkes å kvalifisere. Det er altså i tilfelle slike som i utgangspunktet kan ha vern som åndsverk etter opphavsretten.

Men når situasjonen er som skissert ovenfor, at intervjuobjektet snakker fritt med en journalist, uten at det er avtalt noen særlige forbehold, skjer det i seg selv en overdragelse av opphavsrett til journalisten og det presseorgan som hun representerer. Hele poenget med å la seg intervju, er jo at hva man sier skal kunne brukes og eventuelt gjengis i det som publiseres. Eventuell opphavsrett gir ikke intervjuobjektet noen rett til å trekke eller endre uttalelsene sine eller til å kreve å få se hva som tenkes publisert, når uttalelsene først er avgitt uten slike avtalte forbehold.

Og når intervjuobjektet forstår at han uttaler seg til en journalist hos et bestemt presseorgan, vil overdragelsen av eventuell opphavsrett måtte anses å dekke alle publiseringer og -kanaler i vedkommende presseorgan, med mindre annet er avtalt – fordi det må anses som en allment

kjent og etablert praksis at flermediale presseorganer jobber slik i dag. Avgir man uttalelser til en journalist i et nyhetsbyrå, som for eksempel NTB, må man på tilsvarende måte anses å ha akseptert at retten til å publisere eventuelle opphavsrettsbelagte uttalelser overdras videre til medier som byrået formidler stoff til. Og når de først er publisert, vil uansett omverdenen kunne sitere uttalelsene, innenfor regelen om fri sitatrett.

Vi skal huske på at pressens bruk av intervjuer med kilder, er et helt sentralt element i og for utøvelsen av dens samfunnsoppdrag som forvalter av informasjonens frihet. Hensynet til ytringsfriheten slår derfor også inn med full styrke på dette feltet – og dette vil derfor ha betydning for hvordan man tolker «avtalen» mellom pressen og dens intervjuobjekter. Når et intervjuobjekt ønsker å kunne utøve kontroll med den redaksjonelle bruken av sine uttalelser, vil motivene som regel være alt annet enn opphavsrettslige. Det kan derfor være betimelig å minne om hva Ytringsfrihetsskomisjonen sa om forholdet mellom ytringsfrihet og opphavsrett, i forarbeidene til vår reviderte Grunnloven § 100:

«Komisjonen legger til grunn at begrensninger i

BEGRENSET RETT. Hele poenget med å la seg intervju er at det man sier skal kunne brukes og eventuelt gjengis i det som publiseres.
Foto: Per Ståle Bugjerde

ytringsfriheten av hensyn til andres opphavsrettigheter – på samme måte som andre begrensninger – må oppfylle kriteriet om å la seg forsvare holdt opp mot ytringsfrihetens begrunnelse i sannhetssøking, demokrati og individets frie meningsdannelse [...] Det skulle tilsi at opphavsrett brukt som et middel for å motvirke en informert offentlig debatt ikke kan stå seg mot ytringsfriheten [...] Det motsatt vil opphavsretten stå sterkt når den angripes av interesser hvis sentrale motiv er å utnytte andres materiale til egen økonomisk vinning.»

Jeg tror derfor at intervjuobjekter som satser på opphavsrettslige argumenter for å styre pressens bruk av deres avgitte uttalelser, vil bli skuffet. Og journalister som ellers gjør premissene for intervjusituasjonen klare, i henhold til god presseskikk, kan rolig støvne frem som før.

■ Jon Wessel-Aas er advokat/partner i Bing Hørdeland advokatsselskap

■ E-post: etterbors@dn.no Kontaktperson: Sarah Søheim sarah.sorheim@dn.no Innlegg sendes til etterborsdebatt@dn.no

■ DN betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere, og til å forkorte innlegg

■ Bidrag som ikke er bestilt, honoreres ikke. Hovedinnlegg/levere Meks 4000 tegn (cirka 700 ord). Underinnlegg/replicke Meks 1000 tegn (cirka 200 ord)

Dagens Næringsliv Sentralbord 22 00 10 00

Kundeservice 015 11 015

Dagens Næringsliv
Christian Krohgs gate 16,
Postboks 1182 Sentrum,
0107 Oslo

REDAKSJONENettid: 10.30

Desilver: 22 00 10 30

Etterbors: 22 00 10 05

Feature: 22 00 13 51

Finans/næringsliv: 22 00 13 84

Polen: 22 00 18 07

Livsstil: 22 00 13 79

Nyhetstjeneste: 24 10 14 30

Publittid/planering: 22 00 13 93

Utensil: 22 00 13 85

REDAKSJONERUTENFORSLØ

Kristiansund: 38 07 13 00

Stavanger: 51 85 51 11/13

Trondheim: 91 60 02 17

Tromsø: 77 86 58 85

REDAKSJONERUTENLANDS

Bangkok: +66 7822 5870

London: +44 20 8241 8484

New York: +1 917 544 3885

TELEFAKS OSLO

Abonnement: 22 00 10 80

Administrasjon: 22 00 10 10

Annonser: 22 00 10 70

Leseskr: 22 00 10 30

Redaksjonen: 22 00 11 10

TELEFAKSUTENLANDS

Bangkok: +88 782 54880

TELEFAKSUTENFORSLØ

Bergen: 55 91 85 82

Kristiansund: 38 07 08 30

Stavanger: 51 85 51 10